

Tiivistelmä ympäristöministeriölle annetuista lausunnoista Soidensuojelutyöryhmän ehdotuksesta soidensuojelun täydentämiseksi (Ympäristöministeriön raportteja 24 / 2015)

Ympäristöministeriö pyysi 23.11.2015 päivätyllä kirjeellään lausuntoja 81 taholta ja sai tammikuun 2016 loppuun mennessä lausunnot yhteensä 57 taholta. Kuusi ministeriötä, kymmenen alueellista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta, usea muu viranomaistaho, lähes kaikki maakuntien liitot sekä moni asiantuntija-, järjestö- ja muu taho antoivat lausuntonsa asiasta. Neljässä lausunnossa todettiin, ettei asianomaisella ollut asiassa lausuttavaa.

Yleisesti ottaen työryhmän avointa ja vuorovaikutteista valmistelutyötä, valintakriteereitä ja ekologista tarkastelua, loppuraporttia, toimenpide-ehdotuksia ja suosituksia pidettiin lausunnoissa perusteellisina ja oikeansuuntaisina. Useissa lausunnoissa kiitettiin työryhmän työn yhteydessä koottua laajaa luontotietoa-aineistoa, ja korostettiin aineiston saattamista pikaisesti eri toimijoiden ja asiasta kiinnostuneiden käyttöön mahdollisimman avoimesti ja helppokäyttöisellä tavalla.

Valtion soiden suojelua pidettiin lausunnoissa tervetulleena ensimmäisenä askelena, mutta valtion soiden rajauksia ja joidenkin kohteiden suojelua Metsähallituksen omalla päätöksellä epäiltiin riittämättömiksi. Vapaaehtoista soiden suojelua METSO-ohjelman osana kannatettiin, mutta pidettiin niinkään riittämättömänä keinona yksityismailla. Työryhmän esittämien arvokkaiden soiden ja niiden tausta-aineistojen huomioon ottamista maankäytön suunnittelussa pidettiin tärkeänä ja yhtenäistä ohjeistusta kaavoittajia varten kaivattiin monissa lausunnoissa. Lausunnoista ilmeni vahva kannatus työryhmän ehdottamille pilottihankkeille, tavoitteena kehittää yhteistyötä ja toimintatapoja useiden maanomistajien suoalueiden suojeluun, liittyen mm hankeusjakoon ja yhteismetsän perustamiseen. Hyvin laajasti puollettiin myös työryhmän toimenpide-ehdotusten toteutumisen arviointia viiden vuoden kuluttua.

Myös työryhmän suosituksia puollettiin pääsääntöisesti, etenkin liittyen suoluonnon monimuotoisuuden parantamiseen nykyisten suojelualueiden reuna-alueilla, metsätalousalueilla ja metsätaloudellisesti kannattamattomilla ojitusalueilla. Alueellisen yhteistyön, koulutuksen, neuvonnan ja tiedottamisen kehittämistä soidensuojelun edistämiseksi painotettiin laajalti. Suomen Riistakeskus esittää monitavoitteisia kehittämisajatuksia soiden laajamittaisesta ennallistamisesta usean toimijan yhteistyössä.

Yleisimmät lausunnoissa esitetyt huolenaiheet liittyvät epävarmuuteen työryhmän esittämien, osin epäselvinä pidettyjen toimenpide-ehdotusten toimeenpanossa ja suojelutavoitteiden saavuttamisessa tulevana vuosina – etenkin avosoiden, laajojen suokokonaisuuksien ja Pohjois-Suomen osalta. Pääsyyinä epävarmuuteen todettiin luonnonsuojelun toteutusmäärärahojen vähäisyys. Myös vapaaehtoisuuteen perustuvan toteutustavan todettiin vaarantavan etenkin lukuisten maanomistajien suokokonaisuuksien suojelun, jos joku omistajista kieltäytyy suojusta. Etenkin ELY-keskusten lausunnoissa epäiltiin määräaikaisen suojelun toimivuutta ja riittävyttä suoluonnon suojelussa. Kahdessa lausunnossa tuotiin esiin tarve yksilöidä sitä milloin pohjavesien otto soiden lähellä uhkaa niiden luonnonarvoja.

Kriittisintä palautetta antoivat yhtäältä MTK Etelä-Pohjanmaa ja toisaalta luonnonsuojelujärjestöt Birdlife Suomi, Luonto-Liitto ja Suomen Luonnonsuojeluliitto. MTK-EP pitää työryhmän esittämää 747 suon listaa ylimitoitettuna ja katsoo sen liikaa perustuvan pinta-alatavoitteeseen, epäobjektiiviseen luontoarvojen arviointiin sekä vireillä olevien turvehankkeiden estämiseen. Luonnonsuojelujärjestöt puolestaan pitävät esitystä alkuperäiseen tavoitteeseen nähden vesitettynä, poliittisesti säädeltynä ja pinta-alarajoituksen sekä valtion kehysmäärärahojen leikkausten vuoksi alimitoitettuna. Luonnonsuojelujärjestöt arvostelevat erityisesti valtion soiden rajausten ja toteutuskeinojen puutteellisuutta ja Metsähallituksen omaa liiallista vaikutusvaltaa ratkaisuisissa.

Lausuntojen perusteella ympäristöministeriö jatkaa työryhmän ehdotusten toimeenpanoa sille osoitettujen resurssien puitteissa, kiirehtii valtion soiden suojelua, tarvittavien lisäohjeistusten laatimista (mm. METSO-ohjelma) sekä ehdotettujen pilottihankkeiden ja muiden keskeisten kehittämistoimien edistämistä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ehdotusten toteutumista ja mahdollisia jatkotoimenpiteitä arvioidaan ympäristöministeriön johdolla loppuvuonna 2020.

1. Ministeriöt

Puolustusministeriö toteaa, että ehdotus sisältää kymmenen puolustusvoimien käytössä olevalla alueella sijaitsevaa suota. Ministeriö pitää soidensuojelua tärkeänä ja ottaa toiminnassaan luonnon-suojelun huomioon lakisääteisten tehtäviensä sallimissa rajoissa. Suojelu ei saa vaarantaa puolustusvoimien toimintaedellytyksiä. Tulevien suojelupäätösten yhteydessä tulee olla yhteydessä puolustushallintoon ja turvata maanpuolustuksen tarpeet.

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota työryhmän toimenpide-ehdotukseen 15: ”valtioneuvosto turvaa soiden suojelussa, suojelualueiden perustamisessa ja ennallistamisessa tarvittavat määrärahat tulevina vuosina”. Ministeriö toteaa että soidensuojelun toimenpiteet toteutetaan julkisen talouden suunnitelman ja hyväksytyjen talousarvioiden puitteissa. Mahdolliset määrärahatarpeet käsitellään normaalissa talousarvion ja julkisen talouden suunnitelmaprosessissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että työryhmän ehdotuksessa huomioitavina suojeluarvoina on otettu huomioon myös kulttuuriperintö sekä opetus- ja tutkimuskäyttö. Erityisesti opetus-käytön näkökulmasta on tärkeää suojella taajamien ja koulujen läheisyydessä olevia kohteita. Tutkimustyön kannalta on tärkeää säilyttää kattava ja edustava otos erilaisista suoluontotyypeistä ja –ekosysteemeistä. Ehdotuksesta ei ilmene, miten esimerkiksi kulttuuriperintöarvot huomioidaan suojelupäätöksiä tehtäessä. Kokonaisuudessaan jää vaikutelma, että konkreettiset toimet ja suositukset muiden kuin luonnonarvojen viemisestä päätöksentekoon jäävät hatariksi ja asiaan on ministeriön mielestä jatkossa syytä kiinnittää enemmän huomiota.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että ehdotus tukee soiden ja turvemaiden kestävää ja vastuullista käyttöä ja suojelua koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen (30.8.2012) toimeenpanoa. MMM esittää useita viime vuosina uudistettuja linjauksia, säädöksiä, ohjeita, suosituksia ja rahoitusmahdollisuuksia suoluonnon tilan heikentymisen estämiseksi ja niiden ekosysteemipalvelujen vahvistamiseksi, etenkin metsätaloudessa ja turvetuotannossa. MMM korostaa työryhmän ehdotuksista useiden maanomistajien soilla toteutettavien keinojen, kuten hankeusjaon ja yhteismetsän perustamisen pilotointia pikaisesti. Myös Pohjois-Suomen soiden suojelua pidetään tärkeänä, määrärahojen puitteissa. Työryhmän työ kartoitusten, luontoarvokriteerien ja valintamenetelmien osalta on arvokas ja antaa riittävän kuvan soiden suojeluun tulevina vuosina. Suojelulla ei saa olla vaikutuksia kohteiden ulkopuoliseen maankäyttöön. Suojelurajausten merkitys niin luonnonarvojen kuin hydrologian ja ympäröivän maankäytön kannalta on kriittisen tärkeää sekä yksityisillä että valtion mailla. Metsästäystä ei tule rajoittaa suojelualueilla ellei se haittaa alueen luonnonarvoja. Nykyisten suojelusoiden tilan ylläpitämistä tai parantamista ennallistamalla tulee priorisoida ja resursoida jatkossa. Erilaisten soiden vapaaehtoinen toteutus edellyttää useita kohdekohtaisesti räätälöityjä ratkaisuja. Tulee kunnioittaa maanomistajan oikeutta tehdä omaisuuttaan koskevia päätöksiä omien tavoitteidensa mukaisesti ja välttää ehdotuksen heikentävä vaikutus metsätalouden harjoittamiseen kohdealueilla. ELY-keskusten resursseja tulee jatkossa suunnata ojitussuunnitelmien tekemiseen liittyvään neuvontaan. Turvattaessa kaavoituksella soiden luonnonarvoja, tulee selvittää taloudelliset vaikutukset, välttää turhia rajoituksia ja epäselviä kaavamerkintöjä sekä varata kaavojen toteutukseen riittävät resurssit. MMM:n lausuntoon sisältyi myös täsmennysesitys viiteen raportin yksityiskohtaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa loppuraportin olevan lähtökohdiltaan perusteltu. Luonnonarvoiltaan arvokkaiden soiden suojelutarvetta on edelleen, mutta nykyisessä julkisen talouden vaikeassa tilanteessa on löydettävä uusia keinoja suojelun toteuttamiseksi. Ministeriö tukee ohjelman toteuttamisessa erityisesti vapaaehtoisten suojelutoimien edistämistä.

2. Viranomaistahot

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset

ELY-keskukset kiittävät yleisesti soidensuojelutyöryhmän valmistelun perusteellisuutta, organisointia, avoimuutta, vuorovaikutteisuutta sekä työn ekologisia perusteita ja valintakriteereitä. Soiden tilan parantamisen kannalta riskitekijöinä pidetään etenkin suojelun määrärahojen leikkausta, suojelun vapaaehtoisuutta sekä määräaikaista suojelua. Työryhmän toimenpide-ehdotusten toteutumisen seuranta viiden vuoden kuluttua pidettiin erittäin tärkeänä.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, miten erilainen lainsäädäntö ja lupakäytäntöt soiden eri maankäyttömuodoilla on (mm pellonraivaus). Toteutuksen painotus METSO-ohjelmaan viivästyttää avosoiden suojelun toteuttamista. tarvitaan yhtenäinen käytäntö avosoiden korvauskriteereille ja harkita niissä esim ekosysteemipalvelujen arvojen korvaamista. Toteutusmäärärahojen vähäisyys on huolena erityisesti uhanalaisimpien suoluontotyyppien, kuten maankohoamisrannikon soiden suojelussa. Pysyvän ja määräaikaisen suojelun yhteensovittaminen on ongelmallista. Maakuntakaavojen valmistelun valtakunnallinen yhtenäisyys tärkeätä SSTE:n toteutuksessa mm kaavamerkintöjen, niiden pysyvyyden ja vuorovaikutteisen toteuttamisen osalta.

Etelä-Savon ELY-keskus toteaa, että soiden vapaaehtoinen suojelu edellyttää panostusta maanomistajille tiedottamiseen ja tilaisuuksien järjestämiseen, mihin ELY-keskuksella ei ole resursseja. METSO-ohjelma voi kattaa vain pienen osan kohteiden suojelusta. Määräaikainen suojelu ei ole pidemmällä tähtäimellä ekologisesti tai taloudellisesti järkevää. Valtion soiden aluevaraukset ja suojelurajaukset tulee saada avoimeen käsittelyyn ja arviointiin. Aktiivista suojelua tulisi kohdentaa osin valtion omistamiin soihin. Alkuperäinen soiden suojelutavoite ei toteudu määrällisesti eikä soiden vesitalouden säilymisen osalta ehdotetuilla vapaaehtoisilla suojelukeinoilla; tarvittaisiin lakisääteinen suoje-luohjelma.

Hämeen ELY-keskus ottaa raportissa esitetyt toimialueensa suot huomioon METSO-ohjelman toteutuksessa, jos tarjotuista kohteista saadaan muodostetuksi mielekkäitä kokonaisuuksia.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus Suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet eivät todennäköisesti riitä turvaamaan suomalaisen suoluonnon monimuotoisuutta Etelä-Suomessa lähivuosina. Suot ovat uhanalaisia Etelä-Suomessa, ensin suojeltavat valtion suot ovat pääosin pohjoisessa. Useiden maanomistajien kohteilla vapaaehtoinen suojelu on epävarmaa. On tärkeätä arvioida suojelun toteutumista 5 vuoden kuluttua ja ryhtyä arvioinnin perusteella tarvittaviin toimenpiteisiin.

Kainuun ELY-keskus katsoo että sen toimialueella selvityksiin varattu aika ja resurssit olivat alimitoitettut ja esivalinta suurpiirteinen. Kattavuuden parantamiseksi erityisesti vaarajakson rehevien soiden ja itärajan suometsämosaiikkiverkoston suhteen on tarvetta jatkoselvityksiin. Osoitetut suojelukeinot ja määrärahat ovat vajavaiset. Valtionmailla muu kuin lakisääteinen suojelu voi olla riittämätöntä risti-riitaisten maankäyttöintressien vuoksi. Yksityisten soiden maanomistajilla on suojeluhalukkuutta, mutta määrärahat riittämättömät ja vesitaloudellisten kokonaisuuksien suojelu toteutuu vapaaehtoisuuteen ja maanomistajien aloitteellisuuteen perustuvalla suojelulla vain harvoin. Selkeintä suoalueiden suojelua maakuntakaavassa olisi SL-merkintä.

Lapin ELY-keskus pitää Lapin valittuja suokohteita hyvinä ja tärkeinä sekä luonnon monimuotoisuuden että ekosysteemipalvelujen osalta. Simon-Kemin alueilla sijaitseva arvokas maankohoamisrannikon suosarjat ja Peräpohjolan rannesuot tulee turvata eri keinoin. Valtion soiden metsäsaarekkeiden hakkuista tulisi pidättäytyä. Korpien säilyminen tulee varmistaa nykyistä paremmin metsänkäsittelytoimien ja -ilmoitusten yhteydessä sekä Kemera-rahoituksen turvin. Arvokkaiden soiden luontoarvot tulee turvata mm erilaisissa hankkeissa, maakuntakaavassa ja yleiskaavassa. Vapaaehtoinen suojelu ei turvaa maanomistajan asemaa toteutusmäärärahojen vähetessä. Soiden suojelun toimintatapojen pilottihankkeet ovat kannatettavia. Soiden kytkeytyvyys ja hydrologia on turvattava riittävällä METSO- ja Kemera-rahoituksella. METSO-rahoitusta on syytä ohjata myös avosoiden suojeluun ja ennallistamistöihin.

Pirkanmaan ELY-keskus korostaa tunnistettujen arvokkaiden soiden luonnontilan säilymistä. Yksityismailla olevien soiden suojelun perustuminen vapaaehtoisuuteen vaarantaa hydrologisesti ja ekologisesti eheiden kokonaisuuksien suojelun, koska kaikki maanomistajat eivät ole halukkaita suojelemaan. Yksittäisetkin kriittiset maanomistajat voivat estää suoalueen suojelun. Soita uhkaavat toimet jatkuvat. Veden ohjaamistoimet kunnostusajatukseltaan suojeleusoille edellyttävät tuekseen myös riittävää haitan- ja kulujen korvausjärjestelmää. Arvokkaiden soiden suojelemaan tulee turvata riittävä rahoitus heikentämättä metsiensuojelun rahoitusmahdollisuuksia. Rahoitus tulisi turvata myös kaikkien maakuntien avosoiden suojelemaan. Työryhmän ehdotusten toteutumisen arviointi on tärkeää.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus toteaa, että suojeltavien soiden kytkeytyneisyys ja hydrologisten kokonaisuuksien turvaaminen sekä avosoiden säilyminen vaarantuvat vapaaehtoisen METSO-suojelun ja kohteiden pirstaleisen maanomistuksen vuoksi. Puustoihin soihin liittyviä pienehköjä avosoita tulisi voida suojella osana kokonaisuuksia myös METSO-rahoituksella. Tämä edellyttää YM:n ohjeistusta ja riittävää toimivaltaa ELY:ssä. Pilottihankkeita maanomistukseltaan pirstoutuneilla kohteilla kannatetaan. Kaavoituksella on tavoiteltavaa hakea vuorovaikutuksessa ratkaisuja, jotka edistävät uhanalaisimpien suokohteiden pysyvää turvaamista. Tulee vahvistaa yhteistyömenettelyjä ja tiedonvaihtoa toteutusvaihtoehdoista ja korvausmenettelyistä maanomistajien ja toimijoiden välillä, mm metsänkäyttöä suunniteltaessa. Suoluonnon suojelun tavoitteita ei voida saavuttaa ilman riittävää rahoitusta. Ehdotuksen toteutumisen ja vaikutusten seurannan tärkeyttä korostetaan.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus toteaa toimialueensa eteläosien suoluonnon kuuluvan Suomen ojitetuimpiin. Ainakin Kalajokilaakson ja Pyhäjokilaakson pääosin yksityismailla sijaitsevat kohteet tulisi priorisoida suojelun toteutuksessa, samoin arvokkaimmat maankohoamisrannikon suokehitysarjat. YM:n tulisi täsmentää METSO-ohjeistusta siten, että myös avosoita voitaisiin sisällyttää METSO-kohteisiin ilman tapauskohtaista lupakäytäntöä. ELY esittää, että YM varaa määrärahat maakuntakaavan suojelukohteiden toteuttamiseksi seuraavien 5 vuoden aikana.

Pohjois-Savon ELY-keskus toteaa, että huolimatta pienentyneistä määrärahoista, perinteinen yksityismaan rauhoitus tai myynti valtiolle on edelleen tehokkain ja kestävin tapa toteuttaa suojeleminen yksityismailla, joilla suurin osa kohteista sijaitsee. Pohjois-Savossa soiden suojeleaste alhaisimmillaan eli 2-5 %, Varkauden seudulla jopa alle 2 %. ELY-alueista Pohjois-Savon suojeleutilanne on kokonaisuutena heikoin. Myös uhanalaisia lajeja esiintyy Itä-Suomen kohteilla, kuin Länsi-Suomessa. Kuitenkin suojeleulua on raportissa ehdotettu huomattavasti enemmän Etelä- ja Pohjois-Pohjanmaalle, mikä viivastaa suojeleutilannetta Länsi-Suomen hyväksi entisestään. ELY esittääkin, että Metso-ohjelman puitteissa soiden suojelemaan suunnattujen toteutusmäärärahojen jaossa painotetaan Itä-Suomea, missä myös suojelelmyönteisyys on suurinta. Pohjois-Savon suojelelutarve korostuu myös verrattuna Pohjois-Karjalaan, missä on enemmän valtion maita. Maanomistajakyselyssä saavutettuun suojelelualuuteen tulisi vastata ostotarjouksilla pian. YM:n tulee pikaisesti päättää toteutusmäärärahojen myöntämisen periaatteet ja jakaa rahat ELY-keskuksille ilman erillisiä vahvistusmenettelyjä. Lisäksi ELYt tarvitsevat tietoja kohteisiin kohdistuvista uhkista, esimerkiksi metsänkäsittelyilmoitusten kautta. YM:n tulee selvittää käytännön toimivuus. Kohteet tulee ottaa huomioon myös maakunta- ja yleiskaavoissa.

Metsähallitus (MH) katsoo, että työryhmä on laatinut hyvin perustellun listan valtakunnallisesti arvokkaista suokohteista ja esittänyt niille ekologisesti kestävä ja jatkotyön kannalta järkevät rajaukset. Suojeleminen kohdistuu aluksi lähinnä valtionmaihin, jotka sijaitsevat pääosin karuilla syrjäseuduilla Itä- ja Pohjois-Suomessa. Siten työryhmän tavoitteet soidensuojelun täydentämiseksi Etelä-Suomessa ja uhanalaisten suotyyppeiden osalta eivät täyty. MH korostaa että valtion soiden hydrologisiin kokonaisuuksiin sisältyy useimmiten myös yksityismaita, joiden suojelemaan tulisi myös turvata, mieluiten hankkimalla ne valtiolle ja välttämällä suojelelussa osittain yksityisinä suojelealueina perustettavia seka-alueita. MH pitää tärkeänä että liittyen esitettyyn veden suunnitelmalliseen ohjailuun suojeleusoille, kehitetään myös yhtenäinen järjestelmä mahdollisten vettymishaittojen korvaamiseen. Monissa tapauksissa (lähdesuot ja letot) vesien ohjailu ei kuitenkaan ole mahdollista ja tarvittaisiin laajempi ennallistamisalue suojelelualueen reunalla. Metsähallitus korostaa yksityismaiden vapaaehtoisen toteutuksen kohdentamista kustannustehokkaasti ja synergisesti arvokkaimmille kohteille, joille on myös metsätaloustalokäyttöä. MH esittää myös kahdeksan yksityiskohtaista huomiota raportin tekstiin, muun muassa: osa kohderajauksista on kustannustehottomia ja sisältävät pieniä kiinteistöpaloja; suojelelualueiden perustamiseen liittyviä kustannuseriä ei ole esitetty; MH:n luonnonvarasuunnitelmat ovat nykyisin 5-vuotisia (ei enää 10-vuotisia) eikä niissä enää tehdä suojelelupäätöksiä. MH myös korostaa että virkis-

tyskäyttö valtion monikäyttömetsissä on erittäin laajaa ja että suojelumääräykset voivat heikentää matkailun ja metsästyksen edellytyksiä suojelualueilla.

Suomen metsäkeskus pitää työryhmän ehdotusta pääpiirteissään hyvänä ja realistisena ja esittää että soidensuojelun jatkaminen puustoisilla soilla tulisi olla mahdollista myös KEMERAn ympäristötuella, mikä edellyttäisi lisärahoitusta. Metsäkeskus korostaa metsänomistajien ja metsäammattilaisten suojelutietoisuuden lisäämistä ja suojeluun liittyvän epävarmuuden vähentämistä. Maanomistajille ja toimijoille tulisi tiedottaa inventoitujen soiden rajauksista ja suojelukeinoista. Suon ennallistumaan jättäminen tulisi lisätä keinovalikoimaan kustannussyistä ja fosforipäästöjen välttämiseksi. Metsäkeskus kannattaa pääosin työryhmän suosituksia, mutta katsoo että nykyisten suojelualueiden hydrologian ja rajausten parantaminen hyvillä ojitetuilla metsätalousalueilla tulisi toteuttaa vain metsänomistajan hyväksynnän perusteella ja ojitusalueiden metsänkäsittelyä kohtuuttomasti vaikeuttamatta. Suojelualueilla tulee pyrkiä metsästysoikeuksien säilyttämiseen. Metsäkeskus epäilee raportin liitteen 5.1. ”Ojitettujen soiden osuus seutukunnan suoalasta” olevan virheellinen, koska VML:n kuntakohtaisista tiedoista saatu ojitettujen soiden osuus seutukunnan suoalasta on niitä selvästi pienempi. (Kuva on kuitenkin eri aineistosta ja sisältää mm turvetuotantoalueet, AA huom.)

Suomen riistakeskus pitää monia työryhmän toimenpide-ehdotuksia tärkeinä, jotta soiden tilaa voitaisiin turvata ja parantaa kunnostustoimin ekosysteemipalvelujen ja luontoarvojen säilyttämiseksi. Suot ovat arvokkaita riistan, etenkin vesilintujen ja metsäkanalintujen elinympäristöjä ja hoidon kohteita. Metsästyksen tulee olla lähtökohtaisesti sallittua soidensuojelualueilla ja rajoituksia voidaan ta-pauskohtaisesti tarvita vain aivan erityisissä tilanteissa, ajallisina ja paikallisina. Metsästyksen virkistysarvo ja hyvinvointivaikutukset tulisi huomioida soidensuojelussa ehdotettua paremmin. Riistakeskus pitää myös työryhmän suosituksia pääsääntöisesti kannatettavina, etenkin liittyen suoluonnon monimuotoisuuden turvaamiseen metsätalousalueilla. Toimijoiden kouluttaminen riistapainotteisten metsänhoitosuosituksien toteuttamiseen on tärkeää. Riistakeskus tukee vahvasti metsätalousalueiden soiden ennallistamisohjelmaa ja pitää metsätaloudellisesti kannattamattomien soiden ennallistamista tärkeimpänä toimenpidekokonaisuutena vesilintukosteikkojen, riekko- ja metsähanhisoiden, riistanisäkkäiden laidunmaiden sekä hillasoiden ja vesien laadun parantamiseksi ja palauttamiseksi, kohtuuhintaisin toimin. Ennallistamistavoitteet tulee määritellä kunnianhimoisemmin ja ohjata rahoitusta yksityismaiden ennallistamiseen: tavoitteena maanlaajuinen rämeiden ja korpien ennallistamishanke, jolla vuotuinen ennallistamisala moninkertaistettaisiin nykyisestä. Pienialaiset ennallistamistoimet tulisi tehdä kunnostusojitusten yhteydessä, valuma-alueittaisten eri työlajit ja vesiensuojelutoimet kattavien suunnitelmien kautta. Laaja-alaisemmat ennallistamistoimet tehtäisiin metsäluonnon hoitohankkeina. Tarvitaan myös uudenlaisia luonnonhoitokannustimia maanomistajien omaehtoiseen soiden ennallistamiseen esimerkiksi vähätuottoisen suon ennallistamiseksi riekko / metsäkanalintuelinympäristöksi, laajahkon puustoisena säilytettävän vaihettumisvyöhykkeen säästämiseksi soiden reunoille, metsäkanalinnuille tärkeän suon ja kankaan välisen vaihettumisvyöhykkeen käsittelemättä jättäminen, erikäs rakenteisen tai riistapainotteisen metsänhoidon toteutus sekä ojituksia ja maanmuokkauksia korvaavien metsänhoitomenetelmien toteutus.

Suoluonnon ennallistamiseen kannattaa panostaa maanomistajan omalla työllä ja metsästäjäkunnan avulla, sopivilla menetelmillä ja rahoitusmekanismeilla.

Liikennevirasto muistuttaa, että lähtökohtana suojelualuillakin on nykyisten liikenneväylien turvallinen toimivuus kaikissa sää- ja hydrologisissa olosuhteissa ja tarvittavaa kuivatusjärjestelmien kunnossapitoa voitava jatkossakin toteuttaa. Myös uusien väylien rakentamisen ja vanhojen väylien leventämis- ja parannustoimien tulee tarvittaessa olla mahdollista suojelualueilla tulevaisuudessa. Liikennevirasto kaipaa tarkempaa karttaesitystä ehdotuksen kohteista mahdollisten suunnittelukohteiden paikantamiseksi.

Maanmittauslaitos pitää myönteisenä hankeusjakojen ja yhteismetsien muodostamisen tuomista esille myös suojeluhankkeiden toteuttamisessa, ja esittää selvittäväksi mihin selvitykseen perustuen hankeusjakotoimituksen hallinnollisia kustannuksia pidetään korkeina. Laitos ei pidä korrektina tämän keinon ja siten MML:n työpanoksen arvioimista tehottomaksi ja ylihinnoitelluksi ilman tarkempaa selvitystä ja vertailua. Hankeusjakoprosessi voi kestää kauan, mutta sen aikana maanomistajien myönteisyys asialle kasvaa ja lopputulos voi olla erittäin onnistunut kaikkien kannalta (esimerkkinä esim Tammelan Torronsuo). MML korostaa vaihtomaiden tarvetta soiden suojelussa. MML katsoo, että myös lunastus olisi hyvä ottaa esiin vaihtoehtona, joka saattaa olla joissakin tilanteissa maan-

omistajan kannalta taloudellisesti paras ratkaisu ja yhteiskunnan kannalta vähiten hallintokustannuksia aiheuttava. Lunastuksen poissulkeminen rajaa laitoksen käsityksen mukaan useita soita toteutuksen ulkopuolelle.

3. Maakuntien liitot ja Suomen Kuntaliitto

Etelä-Karjalan liitto toteaa että työryhmän ehdotuksessa on liiton alueella 48 suoaluetta (2058 ha), joista 13 suota (885 ha) sisältyy jo maakuntakaavaan erilaisin, suojeluun tähtäävin aluemerkinnoin.

Etelä-Pohjanmaan liitto katsoo, että työryhmän valintakriteerit ja rajausperiaatteet ovat hyvin perusteltuja. Luonnonarvopisteytys ja Zonation ovat hyviä menetelmiä ja liiton selvitysaineiston käyttö valmistelussa hyvä. Maastokartoituksen aineistoja voidaan jatkossa hyödyntää maankäytön suunnittelussa. METSO-ohjelman ja muiden vapaaehtoisten suojelukeinojen käyttö tärkeää.

Etelä-Savon maakuntaliitto Etelä-Savon alueelle esitetään valtakunnallisesti arvokkaina 57 suota (3408 ha), joista valtiolla 207 ha ja maakuntakaavassa kokonaan tai osittain 16 suota (noin 400 ha). Maakuntajohtaja pitää hyvänä että esitys on vihdoin jätetty ja ihmettelee miksi ympäristöministeriö ei ole luovuttanut valmisteluaineiston tietoja aiemmin kaavoituskäyttöön. Avointa valmistelua yhteistyössä kaivataan. Liiton kaavassa osoitetaan SL-merkinnällä vain valtion omistamat suoalueet. Luo-merkintöjä ei aiota käyttää, koska korvaukset niiden osalta ovat epäselviä. Yksityisten omistamille soille ei osoiteta soiden luonnonarvoja tuhoavaa maankäyttöä. Liitto pitää kohtuullisena, että valtio varaisi määrärahat alueiden suojelukorvauksiin ja toteutukseen mahdollisimman pian.

Hämeen liitto pitää soidensuojelutyöryhmän työtä erittäin tarpeellisena ja liittää loppuraportin maakuntakaavansa taustaselvitysaineistoihin. Kaavan valmistelun yhteydessä arvioidaan, miten arvokkaat suoalueet huomioidaan Kanta-Hämeen maakuntakaavoituksessa.

Kainuun liitto pitää hyvänä lakisääteisen luonnonsuojeluohjelman laatimisesta luopumista ja katsoo että soidensuojelu voi edetä vapaaehtoisten keinojen avulla. Liitto korostaa työryhmän ehdotukseen sisältyvien soiden sisällä olevien kivennäismaasaarekkeiden metsätalouksikäytön turvaamista ja kohtuuttoman haitan välttämistä alueiden maanomistajille. Pääosa työryhmän ehdotuksen kohteessa sijaitsee voimassa olevan Kainuun maakuntakaavan maa- ja metsätalouksvaltaisilla (M) alueilla, useat sijoittuvat SL- tai S-alueiden yhteyteen. Ristijärven Teerisuon alue sijoittuu osin ampuma- ja harjoitusalueelle (EAH) ja siten vaikeuttaa kaavojen toteuttamista. Liitto esittää että Teerisuon laajennuksesta luovutaan Kontiomäki-Vartius –radan eteläpuoliselta alueelta. Osa soidensuojelun täydennysehdotuksen alueista sijoittuu tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueille ja saattaa vaikeuttaa kaavan toteuttamista. Maakuntakaavan tarkistustyössä otetaan huomioon soidensuojelutyöryhmän suosituksia.

Keski-Suomen Liitto pitää valitettavana, että hyvän valmistelutyön tuloksena ei pystytty suoraan varmistamaan työryhmän tavoitteeksi asetetun suojelutavoitteen toteutumista. Valtion maita koskevaa lisäsuojelua ei pidetä riittävänä uhanalaisen suoluonnon suojelussa. Liitto toivoo, että kaikkien esitettyjen suoalueiden luonnonarvot pystytään turvaamaan. Metso-ohjelma ei ole tässä suhteessa riittävä keino, mutta sen puitteissa tulisi nyt vahvasti priorisoida puustoisten soiden suojelua. Keski-Suomessa soiden tila on huono, ja ojitusaste on yli 75 %, paikoin yli 85 %. Soidensuojelutyöryhmän esitykseen sisältyy Keski-Suomesta 73 suoaluetta (4 845 ha), joista pieni osa valtion omistuksessa ja 21 aluetta sisältyy osin tai kokonaan maakuntakaavoihin SL- tai luo-kohteina. Liitto ottaa suoalueet ja niiden luontoarvot huomioon selvitysaineistona maakuntakaavoituksessa.

Kymenlaakson liitto katsoo, että toimiva ja ajankohtaisiin suojelutarpeisiin perustuva suojelualueiden verkosto luo pohjan kestäväälle kehitykselle ja sitä kautta myös Kymenlaakson maakuntaohjelman ja –suunnitelman tavoitteiden toteuttamiselle. Esitetyt täydennyskohteet Kymenlaakson alueella edistävät maakuntatavoitteiden toteutumista. Kohteet täydentävät hyvin soiden suojeluverkostoa ja sijoittuvat monin paikoin myös maakunnan viheryhteyksiin. Esitys lisää maakuntakaavan luo-merkinnän toteutumista (Kunnaslampi) ja vahvistaa mm Valkmusan kansallispuiston lähialueiden suojelua. Turvetuotantoalueiden rajaukset tarkistetaan tulevan maakuntakaavan laadintaprosessinyhteydessä. Liitto on

huolissaan, että erityisesti laajojen yksityisessä omistuksessa olevien suokompleksien suojeleminen voi viivästyä tai jopa estyä vapaaehtoisen suojeleminen vuoksi. Jo yhden palstan ojitaminen voi vaikuttaa koko suokompleksin vesitalouteen ja heikentää luontoarvoja merkittävästi. Liitto pitää erityisen tärkeänä että Kajasuo-Laminsuon sekä Honkalaminsuon suojeleminen etenee. Alue on osoitettu maakuntakaavassa suojelealueeksi (S), mutta alueelle on tehty ojituksia. Kohde on Etelä-Suomen mittakaavassa poikkeuksellisen laaja ja arvokas. Mikäli vapaaehtoinen suojeleminen esimerkiksi laajoilla suokomplekseilla epäonnistuu, on vaarana että maakunnallisia suojelemitavoitteita ja kansainvälisiä biodiversiteettitavoitteita ei saavuteta.

Lapin liitto toteaa, että sen alueella valtakunnallisesti arvokkaiksi arvioituja suoalueita on 29 (25 000 ha), mistä valtion mailla välittömästi suojelettavia soita lähes 15 000 ha. Yksityisten soiden osalta käynnistetään neuvottelut toteutuksesta vapaaehtoisin keinoin, jos valtion määrärahat mahdollistavat lisäsuojeleminen. Esitetyistä suoalueista Vihviläaapa-Vihviläaavanniska-aapa sekä Tainiaapa sijaitsevat osittain Suhangon kaivoshankkeen vaihemaakuntakaavassa osoitetulla kaivosalueella ja Karsikkoniemen suot osittain Kemi-Tornion alueen ydinvoimamaakuntakaavan osittaisen kumoamisen vaihemaakuntakaavassa osoitetulla energiahuollon alueella. Lapin liitto suhtautuu kielteisesti työryhmän esittämien uusien luonnonsuojelealueiden perustamiseen ilman yhteen sovittavaa näkökulmaa ja vaikutusten arviointia suhteessa muihin maankäyttötarpeisiin. Liitto pitää ajankohtana uusien suojelealueiden perustamiselle huonona kansallisen ja alueellisen muutostilanteen sekä Lapin elinkeinoelämän toimintaympäristön muutosten ja kehittämislinjausten takia.

Pirkanmaan liitto toteaa alueellaan sijaitsevan 57 täydennysehdotuksen suokohdetta (3 500 ha), joista 83 % on yksityisomistuksessa. Työryhmän ansiokas työ on tuottanut merkittävän aineiston käytettäväksi maakuntakaavoituksessa. Vastaavan aineiston laatimiseen omana työnä maakuntaliitoilla on harvoin riittäviä resursseja. Rajaukset ja taustatiedot tarvitaan helposti saataville paikkatietomudossa. Maakuntakaavan rooli korostuu soiden suojelelussa kun lakisääteisestä luonnonsuojeleluohjelmasta luovuttiin. Tarkempaa ohjeistusta valtakunnallisesti arvokkaiden soiden huomioimiseen kaavoituksessa kaivataan ympäristöministeriöstä. Sopivien kaavoitusratkaisujen löytämiseksi on tarvetta maakunnan liiton, ELY-keskuksen ja YM:n välisille neuvotteluille mm rahoituksen löytämiseksi vahvoilla suojelemerkinnöillä osoitettaville kohteille. Maakuntakaavoituksen kannalta selkeämpi ratkaisu olisi ollut luonnonsuojelelain mukainen luonnonsuojeleluohjelma.

Pohjanmaan liitto toteaa alueellaan sijaitsevan 32 valtakunnallisesti arvokkaaksi arvioitua suoaluetta (3132 ha) 15 kunnan alueilla. Näistä 225 ha on valtion omistamia. Liitto ei pyynnöstään huolimatta ole saanut alueensa karttoja ja kohdekuvauksia ELY-keskuksetta. Liitossa on vireillä uuden kokonaisuusmaakuntakaavan valmistelu.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää ehdotuksen täydennystarpeen ja kohdevalintojen esittelyä selkeänä ja hyvin perusteltuna, mutta keino-osiota epäselvänä. Liitto korostaa, että valtion soiden lisäsuojeleminen tulonmenetykset eivät saa vaikuttaa Metsähallituksen toimintamahdollisuuksiin Itä- ja Pohjois-Suomessa. Liitto toteaa, että luonnontilaisten soiden luontoarvot turvaa uudisojituksen kieltävä lainsäädäntö. Liitto esittää, että soidensuojeleminen toteutuksen keinovalikoimassa ja rahoituksessa painotettaisiin vapaaehtoista suojelelun sekä soiden kunnostushankkeita. Liiton alueella soidensuojeleminen täydennysehdotuskohteita on 70 (11 000 ha). Liitossa käynnistyneessä maakuntakaavan laadinnassa ratkaistaan mahdolliset ristiriitaiset maankäyttöpaineet ja työryhmän aineistoa tarkastellaan osana kaavaratkaisua. Liitto ei tässä vaiheessa ota kantaa yksittäisiin kohde-ehdotuksiin, ja edellyttää SL-merkinnällä osoitettaville kohteille valtion sitoutumisen suojeleminen toteuttamiseen. Liitto pitää tärkeänä kehittämistoimena optimaalisen ekologisen verkoston tarkastelua maakuntakaavatasolla. Liitto katsoo, että ympäristöministeriön tulee tarkentaa soiden lisäsuojeleminen menettelyohjeita kaavoituksessa sekä suunnata soidensuojeleminen kehittämistarpeita kaavoituksesta vastaaville tahoille.

Pohjois-Pohjanmaan liitto katsoo että täydentävä soidensuojeleminen voi edetä esitettyjen, vapaaehtoisuuteen pohjautuvien keinojen kautta. Tämä ei kuitenkaan ole niin selkeää kuin olisi lakisääteisen ohjelman puitteissa. Yksittäisiä ongelmatilanteita muiden maankäyttömuotojen ja kohteiden turvaamistavoitteen välillä on odotettavissa. Yhteydenpitoa korostetaan. Liitto katsoo, että soidensuojeleminen ei tule rajoittaa alueiden metsästys- ja virkistyskäyttöä. Kaavoituksella on merkittävä rooli soiden suojelelussa, ja työryhmän valmisteluaineisto siihen tarkoitukseen laadukas pohja. Liitto korostaa työryhmän ehdotuksessa asiakokonaisuutta: ”suoluonnon monimuotoisuuden turvaaminen metsätaloustalouden

eilla”, missä voidaan toimintatapoja kehittämällä parantaa soiden luonnonarvoja ja samalla tuottaa merkittäviä vesiensuojelu- ja riistataloushyötyjä. Suometsätalouteen tulisi suunnata pilottihankkeita. Suojelun toteutus tulee suunnata ratkaisukiireellisyyden perusteella: maanomistajatarpeiden, kaavoituksen ja hankkeiden mukaan. Liitto pitää tärkeänä että YM hoitaa Pohjois-Pohjanmaan maakunta-kaavan SL-1 -kohteiden toteutuksen määrääjän puitteissa, suurin korvauksin tai maanvaihdoin ja turvaamalla ELY-keskukselle riittävät resurssit. Valtion 22 suon suojelu Pohjois-Pohjanmaalla edistää hyvin maakuntakaavan toteutumista. Liitto varautuu tekemään valtion soita koskevan päivityksen 3. vaihemaakuntakaavan valmistelussa. Työryhmän tuottama aineisto hyödynnetään liiton suunnittelussa tavoitteena se, ettei kartoitettuja arvokohteita heikennetä muun maankäytön ratkaisulla. Seuraavien täydennyskohteiden osalta liitto korostaa erityistoimia suojelun toteutuksessa: Nybyn-Heposuon suokeytyssarja (suojelun, metsätalouden ja tuulivoiman yhteensovittaminen), Sarvisuo-Naamasuo-Pirttisuo (Oulun kaupungin pohjavesihankkeen huomioon ottaminen) sekä Lihasu-Poutiaisensuo-Jämminsuo (metsähanhikannan turvaaminen).

Pohjois-Savon liitto toteaa ehdotukseen sisältyvän 60 suota alueeltaan (6164 ha), mistä 882 hehtaaria valtion mailla. Työryhmän ehdotuksen oikeusvaikutus on tulkinnanvarainen, mutta ehdotus ja aineisto ohjaavat valtion viranomaisharkintaa suojeluohjelmastatuksen puuttumisesta riippumatta. Tästä syystä luonnonsuojeluohjelman tarvetta on syytä arvioida jatkossa, silmällä pitäen valtion varojen tarkoituksenmukaista käyttöä luonnonsuojeluun. Liitto ei pidä suojeluohjelman laadintaa aiheellisenä, koska luonnontilaisten avosoiden säilyminen voidaan pääosin turvata lainsäädännöllä ja puustoisten soiden METSO-ohjelmalla. Liitolla ei ole huomautettavaa pääosaan ehdotetuista alueista. Kohteiden 8010, 8015, 8033, 8072 ja 8077 suojelu voi vaikeuttaa maakuntakaavan turvetuotantoon soveltuvien alueiden (EO1) toteuttamista. Vastaavasti kohteiden 8017, 8026 ja 8056 suojelu voi vaikeuttaa maakuntakaavan toteuttamista maa-aineslain perusteella (EO2, maa-aineisten ottoalue soran, moreenin ja hiekan ottoa sekä kallion louhintaa varten). Asia on arvioitavissa vasta mahdolliseen lupamenettelyyn liittyvässä suunnittelussa. Ohjelman valmistelusta tiedottaminen on järjestetty maakuntien liitoille puutteellisesti. Liittojen on täytynyt, hyvän hallintotavan vastaisesti, pyytää aineistoja ELY-keskuksista ja analysoida aineisto voidakseen arvioida sen suhdetta maakuntakaavaan. Ympäristöhallinnon tulisi luovuttaa soiden rajaukset ja kuvaukset maakunnan liiton ja kuntien käyttöön, kaavoituksen ja muun ympäristösuunnittelun tarpeisiin.

Päijät-Hämeen liitto pitää valmisteluprosessia perusteellisena ja yhteydenpitoa maanomistajiin myönteisenä. Hankkeessa kertynyttä laajaa aineistoa voidaan hyödyntää maankäytön suunnittelussa, soita muuttavien hankkeiden ja suojelun yhteensovittamisessa sekä uhanalaisarvioinneissa. Vapaaehtoista METSO-suojelua pidetään hyvänä, vaikka se määrärahojen niukkuuden vuoksi voikin jäädä vähäiseksi. Päijät-Hämeen pääsääntöisesti luhtaiset, puuttomat ja rakennusmaaksi soveltumattomat suokohteet eivät ole tavanomaisimpien soiden uhkatekijöiden kohteina.

Satakuntaliitto pitää työtä arvokkaana ja nostaa esille tarpeen löytää keinot ja riittävät määrärahat arvokkaimpien ja nykyisen suojelualueverkon alueellisia puutteita parhaiten paikkaavien kohteiden suojeluun. Työryhmän ehdotus on tärkeä selvitysaineisto maankäytön suunnittelussa. Liitto korostaa koko selvitysaineiston saatavuuden tärkeyttä erilaisia suunnittelu- ja lupaprosesseja varten. Raportti ei tarjoa yhteismitallisia ratkaisumalleja arvokkaiden suoalueiden mahdolliseen osoittamiseen maakuntakaavoissa, mikä hankaloittaa Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 laadintaa. Liitto ehdottaa, että YM käynnistää pilottihankkeen Satakunnassa valtakunnallisesti arvokkaiden soiden suojeluun soveltuvien toimintamallien testaamiseksi.

Uudenmaan liitto toteaa työryhmän ansiokkaan valmistelutyön tuottaneen maakuntakaavoitusta hyödyttävän aineiston. Suoluonnon suojelu on erityisen tärkeää Uudellamaalla, missä suotyypit ovat uhanalaisia, muutokset alueiden käytössä nopeita ja laaja-alaisia, suoekosysteemien tarjoamien palvelujen kysyntä kasvussa ja soidenmerkitys ilmastonmuutoksen torjunnassa korostunut. Työryhmän esitys on linjassa Uusimaa-ohjelman strategiatavoitteiden ja etenkin luonnon monimuotoisuutta ja luonnonvaroja käsittelevän kokonaisuuden kanssa. Soidensuojelu tukee osaltaan ohjelman keskeistä tavoitetta hiilineutraalista Uudestamaasta vuonna 2050. Lausunnolla olevaan Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaehdotukseen täydennys ehdotuksen yli 5 ha suuruiset suot on sisällytetty SL-alueina. Liitto pitää valitettavana, että soidensuojelutyöryhmän työn lähtökohtana olleesta luonnonsuojeluohjelmasta luovuttiin. Ehdotuksessa on merkittäviä epävarmuustekijöitä, eikä se kaikin osin tue pitkään kestävä maankäytön suunnittelua eikä paranna maakuntakaavojen toteutusedellytyksiä. Liitto pitää tär-

keänä yhteistyötä kaikkien eri tahojen kanssa soidensuojelun vaatiman tietopohjan laajentamiseksi, suojelun toteutuskeinojen monipuolistamiseksi ja määrärahojen turvaamiseksi pitkällä aikajänteellä.

Varsinais-Suomen liitto ei pidä todennäköisenä että soidensuojelu toteutuu ehdotetussa laajuudessa ilman kansallista tahtotilaa ja riittäviä rahoitusmahdollisuuksia. Maakuntakaavaprosessissa ei voida valita aluevarauksia maanomistukseen tai vapaaehtoiseen suojeluun perustuen. Liitto esittää, että soidensuojelun kansallisia paineita ei siirretä yleispiirteiselle, strategisen suunnittelun välineenä toimivalle ja kehitettävälle maakuntakaavoitukselle.

Suomen Kuntaliitto Uhkatekijöistä pohjaveden oton vaikutuksia tulisi yksilöidä tarkemmin virhetulkin-tojen välttämiseksi, koska pohjaveden otto soiden läheisyydessä ei aina ole uhka suoluonnolle. Uhkatekijöihin tulisi lisätä maa-aineisten otto soiden hydrologisessa vaikutuspiirissä. Kuntien mahdollisuudet suoluonnon suojeluun kytkeytyvät kaavoitukseen ja kuntien omistamien maiden ekosysteemien ylläpitoon eri keinoin. Kunnilla on mahdollisuus yhteismetsiä perustamalla turvata moniosaisten soiden ekosysteemejä. Annettu esitys jättää epämääräiseksi esitettyjen arvokkaiden soiden pitkän aikavälin suojelustatuksen, mikä vaikeuttaa kuntien päätöksentekoa. Kuntien omien maiden suojelu edellyttää yhdenvertaisia korvauksia muiden maanomistajien kanssa esimerkiksi METSO-ohjelmassa. Suoluonnon suojelussa kunnat tulee ottaa kumppaneina mukaan jo kartoitusten ja suunnittelun alkuvaiheista alkaen.

4. Tutkimus- ja asiantuntijalaitokset, yliopistot

Geologian tutkimuskeskus GTK on osallistunut työryhmän toimintaan ja loppuraportin valmisteluun, eikä sillä ole tarvetta erikseen lausua työryhmän ehdotuksesta.

Suomen ympäristökeskus katsoo että työryhmän ehdotusten toteuttaminen turvaisi suoluonnon ohella soiden tarjoamia tärkeitä ekosysteemipalveluja, kuten hiilen sidontaa, veden kiertoa, puhdistamista ja pidättymistä, virtaamien tasaamista, soiden marjasatoja sekä metsästyksen ja muiden soiden virkistyskäyttömuotojen jatkumista. Soidensuojelu tukee myös vesienhoitosuunnitelmien, pienvesistrategian ja tulvariskien hallintasuunnitelmien toimeenpanoa. Näiden suunnitelmien tarkistamisen yhteydessä 2018-2021 on syytä varmistaa, että soidensuojelutyöryhmän ehdotuksen tavoitteet on otettu suunnitelmissa riittävässä määrin huomioon. Ehdotuksen toteuttamisessa avainasemassa on laaja-pohjainen yhteistyö ja vastuunkanto sekä resurssien turvaaminen ehdotusten ja suositusten toteuttamiseksi. SYKE pitää valmistelua hyvänä ja korostaa kootuntietoaineiston mahdollisimman vapaata ja laajaa käyttöä. Vapaaehtoisella suojelulla nähdään epävarmuustekijöitä. Maanomistajien yhteistoinnillisia suojeluratkaisuja kehoitetaan tukemaan hallinnonalojen yhteistyöllä ja viestinnällä. SYKE korostaa käytännön kokeiluhankkeita alueellisen yhteistyön toimintamallien kehittämiseen. METSO-ohjelman toteutusta esitetään ulotettavaksi myös avosoiden suojeluun, osana vesitaloudellisia suokonaisuuksia. SYKE korostaa myös soiden hydrologisen tilan parantamista suojelualueiden ulkopuolella erilaisen, mm ELITE-työssä määritellyin keinoin. SYKE katsoo, että työryhmän suosituksia voitaisiin yhdistää esim suojelualueille ja talousalueille esitettyjen samankaltaisten hankkeiden osalta. SYKE pitää tärkeänä, että jatkossa arvioidaan esitettyjen toimenpide-ehdotusten ja suositusten toteutumisen ekologiset ja ekosysteemipalveluihin liittyvät kokonaisvaikutukset sekä niiden riittävyys.

Jyväskylän yliopisto pitää järkevänä priorisoida soidensuojelu raportissa esitetyllä tavalla välittömän häviämisen- tai tuhoutumisuhan perusteella. Yliopisto korostaa, että samalla on varmistettava viranomaisille riittävät resurssit ja työkalut havaita mahdolliset uhkat ja niiden perusteella käynnistettävät suojelutoimet. Yliopisto epäilee vapaaehtoisen suojelun toteutumista METSO-ohjelmassa supistuneiden määrärahojen vuoksi, ja esittää soidensuojelun lisäystarpeen toteuttamista valtionmailla huomattavasti esitettyä suurempana kokonaisuutena (yhteensä yli 100 000 ha alalla), osin tarkastelun ulkopuolelle jääneilläkin kohteilla. Suurempi pinta-ala ekologisesti heikompia kohteita auttaa saavuttamaan saman ekologisten arvojen suojelutason. Yliopisto onnittelee työryhmää modernin maankäytön suunnittelun priorisointityökalun yhdistämisestä perinteisempään asiantuntijatyöhön valtakunnallisesti arvokkaita suoalueita arvotettaessa.

Turun yliopisto pitää työryhmän ehdottamien arvokkaiden suoalueiden valintaa perusteltuna, kohteita edustavina ja suoekosysteemien säilymistä turvaavina. Yliopisto huomauttaa, että suojeltavien

valtion soiden rajausten hydrologinen toimivuus tulee varmistaa. Yksityisten soiden suojelun toteutusta uhkaavat yliopiston käsityksen mukaan sekä määrärahojen niukkuus että vapaaehtoisuuden periaate toteutuksessa. Arvokkaat suot ovat vaarassa tuhoutua, jos niitä ei pystytä suojelemaan vesitaloudellisina kokonaisuuksina. Vain varaamalla riittävät määrärahat valtion budjetissa voidaan raportissa esitetyt yksityiset suoalueet ja niiden ainutlaatuiset ekosysteemit suojella.

5. Luonnonsuojelujärjestöt

Birdlife Suomi pitää ehdotusta soidensuojelun täydentämiseksi erittäin tarpeellisena, mutta riittämättömänä esityksenä ja yhtyy raporttiin sisältyneiden Suomen Luonnonsuojeluliiton ja Luonto-Liiton eriävään mielipiteeseen ja Janne Kotiahon täydentävään lausumaan. Työryhmän esitys on sisällöltään ja kohdevalinnaltaan onnistunut, muttei ehdotuksiltaan se ei vastaa toimeksiantoa eikä ole riippumaton asiantuntijanäkemyksensä vaan poliittisten linjausten vesittäminen. Birdlife pitää menettelyä vääränä ja työryhmän tutkijoiden ja vapaaehtoisten työtä loukkaavana. Vasta riippumattoman työryhmäesityksen jälkeen olisi ollut ehdotuksen toteuttamista koskevien poliittisten päätösten aika. Soidensuojelu ei nykyisillä valtion määrärahoilla toteudu kuin valtion mailla, jotka sijoittuvat tavoitteiden kannalta päinvastaisesti Pohjois-Suomeen. Birdlife pitää tilannetta kestävämmänä ja edellyttää hallitukselta välittömiä toimia Etelä-Suomen soidensuojelun edistämiseksi. Birdlife korostaa seuraavien ehdotusten edistämistä: METSO-ohjelman, Kemeran ja luonnonsuojelun toteutusmäärärahojen palauttaminen sivistysvaltiolle kuuluvalla tasolla; suojelurahoituksen suuntaaminen ekologisiin perusteisiin arvokkaimmille ja uhatuimmille kohteille Etelä-Suomessa ja kunnostusohjelmasta pidätyminen arvokkaiden soiden läheisyydessä, suojelualueiden ennallistaminen, täydentäminen ja vesien ohjailu niille, ennallistamismahdollisuuksien parantaminen mm haitankorvausjärjestelmän avulla vettyville metsätalouksille, valtion omistamien arvokkaiden soiden säilyminen valtion omistuksessa ja suojelussa, maakuntakaavoituksen mahdollisuuksien hyödyntäminen täysimääräisesti ja riittävien resurssien osoittaminen kaavojen toteutukseen, uhanalaisten suoluontotyyppeiden turvaaminen luonnonsuojelulain 29 § luontotyyppiluetteloa täydentämällä. Lopuksi Birdlife edellyttää työryhmän tuottaman luonto- ja sijaintitiedon avoimuutta, erityisesti valtion mailla.

Luonto-Liitto viittaa työryhmän jäsenenä raporttiin jättämänsä eriävään mielipiteeseen ja pitää ensiarvoisen tärkeänä, että tärkeiden toimenpide-ehdotusten ja suositusten toteutukseen varataan riittävät taloudelliset ja muut resurssit sekä YM:n että MMM:n osalta. Muuten esitykset jäävät pelkiksi toiveiksi. Luonto-Liitto toivoo, ettei jatkoviestinnässä annettaisi harhaanjohtavaa kuvaa siitä, että ehdotus sisältää kaikki valtakunnallisesti arvokkaat suojelemattomat suot, sillä resurssi- ja aikapulan vuoksi huomattava määrä arvokkaita kohteita jäi selvitysten ulkopuolelle etenkin Lapin, Koillismaan ja Kainuun alueilta, mutta myös kaikkien muiden ELY-keskusten alueilta. Kohteiden valintaa ohjasi voimakkaasti ennakkolta päätetty noin 100 000 hehtaarin suuruusluokkatavoite, jolle ei ole luonnonsuojelubiologisia perusteita. Tämän vuoksi lähivuosina on tarve jatkaa valtion ja maakunnan liittojen rahoittamaa tiedonkeruuta arvokkaista soista. SYKE:lle on taattava resurssit selvitysaineistojen saamiseksi mahdollisimman pian maankäytön suunnittelijoiden ja muiden kiinnostuneiden käyttöön. Luonto-Liitto on erityisen pettynyt valtion arvokkaiden soiden vähäiseen osuuteen lopullisessa esityksessä. Metsähallitukselle delegoitiin liikaa valtaa päättää jopa arvokkaimpien soiden suojelurajauksista ja -keinoista, mikä mahdollisti taloudellisten intressien vaikutukset. Ministeriöiden on varmistettava, että kaikki valtion maita koskevat toimenpide-ehdotukset ja suositukset toteutetaan täysimääräisesti. Luonto-Liitto pitää suojelutarpeen tarkastelussa käytettyä rajaa Etelä- ja Pohjois-Suomeen keinotekoisena ja haitallisena, koska varsinkin Etelä-Kainuussa olisi tarvetta ja mahdollisuuksia parantaa suo- ja metsäkokoisuuksien suojelua etenkin yhtiöiden mailla.

Suomen Luonnonsuojeluliitto katsoo että raportti luo aidosti uusia työkaluja soidensuojelun toteutukseen ja pitää ensiarvoisen tärkeänä että työryhmän toimenpide-ehdotusten ja suositusten toteuttaminen aloitetaan viipymättä. Liitto pahoittelee esityksen vesittymistä alkuperäiseen tavoitteeseen verrattuna, kun suojeluohjelman sijaan siirryttiin vapaaehtoiseen suojeluun eikä toteutukseen osoitettu valtion kehysbudjetissa tarvittavia määrärahoja. Liitto viittaa omaan eriävään mielipiteeseensä loppuraportissa. Suoluonnon suojelun epäsuotuisa taso ei esitetyillä toimilla korjaannu. Jo kartoituksista jäi pois potentiaalisesti arvokkaita kohteita, ja osa kohteista jäi resurssipulan vuoksi puutteellisesti tai kokonaan inventoimatta. Hehtaariarajoitteen vuoksi valtakunnallisesti arvokkaita soita karsiutui ehdotuksesta.

Valtion soiden osalta ei ole noudatettu valtioneuvoston suoperiaatepäätöksen (30.8.2012) linjauksia. Metsähallitus on useaan otteeseen muuttanut työryhmän esittämien valtion soiden rajauksia vastoin rajausperiaatteita ja metsätaloudellisin kriteerein siten, että osa niistä on hydrologisesti toimimattomia ja/tai luonnonsuojelubiologisesti epätydyttäviä. Pieniäkin metsäsaarekkeitä on rajattu ulos ja rajauksia vedetty kulkemaan suolla. Suo-metsämosaiikkien suojelua ei ole ymmärretty (esim Suomussalmen Jäkäläsuo), vaan rajattu saarekkeet niilläkin ulos vastoin periaatepäätöksen ja työryhmän linjauksia. Metsähallituksen esittämien puutteellisesti rajattujen kohteiden reuna-alueet ja osin suon ydinosaatkin ovat vaarassa muuttua; ulosrajatut kohteet hakataan. Valtion soiden rajaukset on toteutettava työryhmässä sovittujen rajausohjeiden mukaisesti, tarvittaessa ulkopuolisten asiantuntijoiden toimesta. Suuri joukko omalla päätöksellä suojeltaviksi esitetyistä kohteista tulisi siirtää lakisääteiseen suojeluun samalla kun muullakin valtionmaiden lisäsuojelulla voidaan paikata soidensuojelun puutteita. Metsähallituksen esittämistä alue-ekologisen suunnittelun kohteista monet sopivat laajuutensa ja yhtenäisyytensä puolesta paremmin vähintään maankäyttökohteiksi. Liitto edellyttää, että ministeriöt huolehtivat tällaisten alueiden sisällyttämisestä maankäyttökohteisiin.

Suomessa tarvitaan lähivuosina laaja soiden suojelu- ja ennallistamisohjelma, joka tulee laatia ottaen huomioon myös metsien ja vesistöjen suojelutarpeet. Usean elinympäristötyypin kokonaisuuksia tarkasteleva lähestymistapa on yhden tyypin tarkastelua kustannustehokkaampaa. Luonnonsuojeluliitto nostaa työryhmän toimenpide-ehdotuksista kiireellisimpinä esiin suojelun rahoitukseen ja suosituksista maankäytön suunnitteluun, suometsien hoitokeinojen ja menetelmien kehittämiseen ja neuvontaan, kaikkiin valtion maita koskeviin suosituksiin, tulvasuojeluun, vesien suunnitelmallisen ohjailun kehittämishankkeeseen, hiilivarastoja säilyttäviin ja ennallistaviin toimiin, hiilikompensaatiojärjestelmän syntyyn ja rahoitukseen sekä METSO- ja Kemera –rahoitukseen ja markkinointiin liittyvät ehdotukset. Lisäksi Luonnonsuojeluliitto pitää tärkeänä, että keskeinen osa työryhmän valmistelussa kerättyä aineistoa on mahdollisimman pian avoimesti saatavilla ja tätä varten ohjataan riittävät resurssit Suomen ympäristökeskukselle. Myös tiedonkeruuta soilla tulee jatkaa. Lausunnon liitteinä esitetään lista valtion omistamista arvokkaista suoalueista sekä luontojärjestöjen esitys Kainuun luonnonvarasuunnitelman maankäyttövaihtoehdoksi.

6. Maanomistaja- ja muut järjestöt

Bioenergia ry pitää raporttia kokonaisuutena hyvänä kompromissina erisuuntaisten tavoitteiden välillä. Yhdistys kannattaa ehdotusta, että yksityisomistuksissa oleville soille ei aiheudu uusia maankäyttöä rajoittavia oikeusvaikutuksia, vaan kohteiden suojelu pyritään toteuttamaan aidosti vapaaehtoisuuden pohjalta. Soiden suojelu ei saa aiheuttaa maankäyttörajoituksia myöskään täydennyskohteiden ulkopuoliselle maankäytölle. Vapaaehtoisuudesta on pidettävä kiinni myös kaavoituksessa. Mikäli soidensuojelua esitetään, sen tulee tapahtua maanomistajan suostumuksella ja käyttäen maakunta-kaavoissa SL-merkintää siten että korvausperiaatteet, korvauksen taso ja maksuajankohta ovat maanomistajan tiedossa jo ennen kaavan suojelumerkintää. Korvauksen tulee tapahtua täydestä arvosta ja alueen turpeen arvo on korvattava silloin, kun turvetuotannolle on teknis-taloudelliset edellytykset. Raportin liitteestä ilmenevät suoalueet eivät voi siirtyä sellaisenaan maakuntakaavoihin suojeluesityksinä. Määräaikaisia suojelusopimuksia ja pilottihankkeita kannatetaan. Suojeluperusteina voivat olla vain luontoarvot, jotka tulee olla maanomistajan tiedossa samoin kuin tieto siitä, onko esitys perustunut Zonation-analyyysiin, korkeisiin luontoarvopisteisiin vai asiantuntijatarkasteluun.

Fingrid Oyj on selvittänyt laajasti voimajohtorakentamisen ja kunnossapidon vaikutuksia erilisiin suotyyppeihin ja suoekosysteemeihin. Selvityksissä vaikutukset on arvioitu vähäisiksi ja osittain myös palautuviksi. Toiminnan ei ole nähty vaarantavan suoalueiden suojeluarvoja. Uusia suojelualueita perustettaessa tulisi ottaa huomioon ja sallia sekä nykyisten voimajohtojen kunnossapito- ja uudistamistoimenpiteet kuin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti rakennettavat uudet voimajohdot.

Kalatalouden keskusliitto pitää loppuraportin toimenpide-ehdotuksia oikeansuuntaisina, mutta pitää epäselvänä esitystä Metsähallituksen hallinnassa olevien soiden suojelua muutoin kuin luonnonsuojelulain mukaisia suojelualueita muodostamalla. Kysytään mitä tarkoittaa alueiden jääminen Metsähallituksen hallintaan suojelukäytössä, mutta ei suojelualueina. Lähtökohtaisesti kannatetaan yksityisten

soiden vapaaehtoista suojelua osana METSO-ohjelmaa, mutta todetaan ettei varsinkaan lyhytaikainen, määräaikainen suojelu turvaa soiden pitkäjänteisen suojelun tavoitteita. Liitto esittää eksosysteempipalveluiden, ja niiden osana puhtaiden vesien ja kalastuksen, nostamista jatkossa entistä tärkeämpään asemaan myös suojeluverkoston täydennyskohteiden valintakriteerinä.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry pitää loppuraporttia ja sen ehdotuksia valtaosin onnistuneina ja niiden mukaisesti soiden suojelua voidaan edistää eri keinoilla tehokkaasti ja yleisesti hyväksyttävästi. MTK suosittaa pilottihankkeiden käynnistämistä sopivien vapaaehtoisten suojelukeinojen löytämiseksi. MTK vaatii, ettei yksityisten maanomistajien suojelun sovittua vapaaehtoisuutta saa kiertää toteuttamalla suojelua maankäyttöä rajoittavasti maakunta- ja kuntakaavoituksella. Uudenmaan liitto on raportin vastaisesti sisällyttänyt suoalueita vaihemaakuntakaavaluonnokseensa SL-kohteina. Kaavoituksen käytölle soidensuojelussa tulisi luoda nykyistä selkeämmät suuntaviivat yhdessä eri sidosryhmien kanssa sekä ohjeistaa maakuntien liittoja ja kuntia asiassa. Nykyinen kirjaus johtaa maanomistajien eriarvoiseen kohteluun asuinpaikan ja kaavoittajien mielipiteiden suhteen. MTK:n mukaan kaavoitus lisää tavanomaiseen luonnonsuojelulla ja METSO-ohjelmalla toteutettavaan suojeluun verrattuna kustannuksia ja byrokratiaa. MTK katsoo että, ehdotettu toimenpide-ehdotusten toteutuksen arviointi 5 vuoden päästä on väliarviointi, jonka jälkeen ehdotusten toteutusta jatketaan raportin periaatteiden ja linjausten mukaisesti. MTK esittää, että avosoiden suojelua edistetäisiin ehdotettua aktiivisemmin ja niiden taloudellisten menetysten korvauksia tarkistettaisiin siten, että korvaukset kannustaisivat maanomistajia tehokkaammin vapaaehtoiseen suojeluun.

MTK-Etelä-Pohjanmaa kannattaa työryhmän toimenpidelinjauksia ja pitää niitä riittävinä turvaamaan luonnonarvoiltaan arvokkaat suokohteet. MTK-EP pitää työryhmän esittämää 747 suon listaa ylimitoitettuna ja katsoo sen liikaa perustuvan pinta-alatavoitteeseen, epäobjektiiviseen luontoarvojen arviointiin sekä vireillä olevien turvehankkeiden estämiseen (johtuen hankkeen ympäristöhallintovetoisuudesta). MTK-EP katsoo, että alueellisissa kartoitushankkeissa on sivuutettu paikallisten elinkeinoelämää edustavien sidosryhmien näkemykset. MTK-EP vaatii, että kaikki listalla olevien yksityisten soiden maanomistajat vapautetaan nyt käytännössä kaikista rajoituksista eikä listaa saa käyttää myöskään viranomaistyössä rajoittamassa maanomistajien perustuslaillisia oikeuksia.

MTK Pohjois-Karjala ja Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjala yhtyvät MTK:n lausuntoon ja esittävät huolensa kaavoituksen käyttämisestä vapaaehtoisen suojelun kiertämiseksi. Esimerkiksi Uudenmaan uuden vaihemaakuntakaavaluonnoksen SL-merkinnät soille ovat johtamassa pakkosuojeluun. MTK ja MHY Pohjois-Karjala katsoo että vapaaehtoisen suojelun toimintamallia ei tule vesittää kaavoituksen kautta. Maanomistajille tulee esittää yksityiskohtaiset perustelut suojelulle ja edetä aidosti neuvotellen. Lisäksi tulee selvittää mahdollisuus suon osien suojeluun, mikäli suon vesitalous ei edellytä koko suon suojelemista.

Maanomistajain Liitto – Jordägarnas förbund ry kannattaa soidensuojelutyöryhmän peruslinjausta yksityisten maanomistajien soiden suojelusta vapaaehtoisin keinoin ja suojeluperiaatteita kunnioittaen; johtavina periaatteina: vapaaehtoisuus ja täysi, markkinahintainen korvaus. Kaikkia ehdotuksessa mainittuja keinoja tulee käyttää tilanteen mukaan ja maanomistajan kanssa neuvotellen. Valtion talousarvioon on varattava riittävät määrärahat korvausten maksamiseen. Rauhoitusmääräyksissä on pitäydyttävä minimitasossa ja metsästyks on sallittava; rajoituksia vain erityisen perustellusta syystä. Myös aikaisemmissa vaiheissa suojelun piiriin määrättyjen soiden suojelussa on noudatettava raportissa esitettyä vapaaehtoisuuden henkeä ja yhdessä sopimisen kulttuuria.

Metsäteollisuus ry pitää työryhmän työtä soiden kartoituksessa ja uusien suojelukeinojen tunnistamisessa arvokkaana ja kannattaa soidensuojelun edistämistä yksityismailla vapaaehtoisin keinoin. Suojelussa tulee painottaa luonnonarvoiltaan arvokkaimpia soita, joilla on uhkia. Soidensuojelun toteutuksessa tulee ottaa huomioon myös muut valtiovallan keskeiset tavoitteet liittyen mm. biotalouden kehittämiseen. Metsäteollisuus katsoo, että arvokkaita soita ei tule kaavoituksessa merkitä siten, että syntyy käytön rajoituksia ilman korvausvelvollisuutta maanomistajalle.

Paliskuntain yhdistys ry toteaa soiden olevan poroille tärkeitä ravinnon lähteitä ja poronhoidolle toiminnallisia alueita. Etenkin runsasravinteiset, kostea suot ovat hyviä kesälaidunalueita ja aikaisin lumen alta paljastuvat suot kevätaikaisia vasoma-alueita. Tuuliset avosuot tarjoavat kesällä porotokille suojaa kuumuudelta ja räkältä. Soiden suojelu turvaa poronhoidolle tärkeitä alueita, mutta voi myös

haitata poronhoitoa rajoittamalla vahinkoa aiheuttavien suurpetojen luvanvaraista poistamista. Yhdistys pitää soidensuojelun täydennyksen kannalta valitettavana, että vapaaehtoisin keinoin ja supiste-
tuilla määrärahoilla kaikkia esitettyjä soita tuskin saadaan suojelluiksi. Yhdistys esittää, että soiden-
suojelualueita perustettaessa tulee säilyttää mahdollisuus porotaloudelle vahinkoa aiheuttavien maa-
suurpetojen poistamiseen metsästyslain mukaisilla poikkeusluvilla. Yhdistys esittää myös, että soi-
densuojelun täydennykseen ryhdytään viipymättä ja ilmaisee huolensa muiden kuin valtionmaiden
arvokkaiden suoalueiden suojelun toteutumisesta.

Suomen Metsästäjäliitto ry toteaa että suot ovat tärkeitä elinympäristöjä useille riistalajeille, erityi-
sesti metsähanhelle ja metsäkanalinnuille, ja suon virkistyskäyttömuodoista metsästys on yksi merkitt-
ävimmistä. Liitto edellyttää, että metsästys on lähtökohtaisesti sallittua soidensuojelualueilla eikä tar-
vetta erillisiin aluekohtaisiin rajoituksiin luonnonsuojelulain nojalla ole riistahallinnon ja metsästysseu-
rojen omien säätelytoimien vuoksi. Riistalajien hoitosuunnitelmat nostavat esille merkittäviä suo-
elinympäristöjen kunnostustarpeita jatkossa, etenkin taigametsähanhen ja metsäkanalintujen osalta.
Liitto kannattaa aktiivista luonnonhoitoa perinteisen yksipuolisen rajoittavan suojelun sijaan, esimerk-
kinä metsästäjien ja metsästysseurojen toteuttamat riistan elinympäristön parantamishankkeet viime
vuosina, osin suoympäristöissä.

Suomen Vesilaitosyhdistys ry kiinnittää huomiota raportissa mainittuun seikkaan, että pohjave-
denotto voi vaikuttaa soiden tilaan. Vesihuoltolaitosten toimittamasta vedestä yli 60 % on pohjavettä,
eikä pohjavedenottoa yhdyskuntien tarpeisiin sen sovittamista yhteen soidensuojelun kanssa ole
juurikaan käsitelty raportissa. Raportissa ei ole todettu tekijöitä, jotka vedenotossa soihin vaikuttavat
eikä sitä, että pohjavedenotto soiden läheisyydessä ei aina ole uhka suoluonnolle. Täydennysehdo-
tuksen kustannuksissa ei ole arvioitu vaikutuksia vedenhankintaan. Vesilaitosyhdistys pitää tärkeänä
kustannusarvion sekä laajemman yhteiskunnallisen intressivertailun tekemistä vedenhankinnan osal-
ta. Osa työryhmän suojeltavaksi ehdottamista kohteista on yhteydessä vedenhankintaan käytettäviin
tai suunniteltuihin pohjavesialueisiin eikä hyviä vaihtoehtoisia vesilähteitä ole aina saatavilla, joten
vedenhankinnalle haitalliset vaikutukset ovat mahdollisia. Yhdistyksen mielestä suoalueiden suojelu
on tärkeää, mutta se pitää toteuttaa siten, että yhdyskuntien elintärkeä vedenhankinta ei vaarannu ja
vedenhankinnan ja suojelun intressit sovitetaan mahdollisimman hyvin yhteen.